

MØTEDOKUMENTER

Forskningsutvalget

8.09.2016

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forskningsadministrativ avdeling
September 2016**

Universitetets forskningsutvalg

Torsdag 8. september
1230- 1530
Kollegierommet
Muséclass 1

Saksliste

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

II. Protokoll fra møte 19. mai 2016

III. Saker

FU 14/16	Bergen Forskningsstiftelse (BFS) Orientering fra BFS v/direktør Sveinung Hole
FU 15/16	Deling av forskningsdata Saksforelegg. Vedlegg
FU 16/16	Status ekstern finansiering Saksforelegg
FU 17/16	Exitsurvey til ph.d.-kandidatene etter endt studium Saksforelegg

IV. Orienteringer

a.	Forskerlinjene Muntlig orientering
c.	Handlingsplaner for internasjonalisering og forskerutdanning Muntlig orientering
d.	Infrastruktur –UST-sak Vedlegg
e.	"Writing Strategy Papers for H2020 WP and the next EU framework program" Vedlegg

Universitetets forskningsutvalg

Møte 19. mai 2016

0900 -1200

Kollegierommet,

Muséclass 1

Protokoll-utkast

Til stede: Anne Lise Fimreite, Anne Christine Johannessen, Einar Thomassen, Berte-Elen Konow, Anne Marit Blokhus, Eyvind Rødahl, Inger Hilde Nordhus, Nils Gunnar Songstad, Roland Jonsson (sak 10/16), Hilde M. Engjom, Sæbjørg Walaker Nordeide, Susanne Mikki, Jin Sigve Mæland, Camila Cimadamore Werthein, Sindre Dueland

Andre: Oddrun Samdal, Marta Zygmuntowska

Fra Forskningsadministrativ avdeling: Heidi A. Espedal, Bjørn Einar Aas, Espen Dahle

I. Godkjenning av innkalling og sakliste

Sakslisten ble godkjent.

II. Protokoll fra møte 15. mars

Protokollen ble godkjent

III. SAKER

FU 8/16	Vitenskapelig publisering 2015. Susanne Mikki fra Universitetsbiblioteket orienterte om hovedtallene fra vitenskapelig publisering i 2015. En ny modell, kvadratmodellen er benyttet. Internasjonalt samforfatterskap gir ekstra uttelling, men samlet sett er det oppnådd kun små justeringer i forhold til tidligere modell. Den nye modellen har gitt små utslag for den relative omfordelingen. Universitetene har en svak økning av andel poeng totalt. UiBs andel av publikasjonspoeng har økt 1,1% fra 12,8% til 13,9%. I. Presentasjon kan ses her .
FU 9/16	Handlingsplan for internasjonalisering Saksforelegg og vedlegg var utsendt med saklisten. Utkast til ny handlingsplan ble lagt frem av viserektor for internasjonalisering, Anne Christine Johannessen. Handlingsplanen fordeler seg på to innsatsområder: UiB i verden og verden i UiB. Arbeidsgruppen som har stått for utarbeidelsen ønsker å vektlegge internasjonalisering som et redskap for å styrke primærvirksomheten og har til hensikt å trekke frem mål og tiltak som ikke dekkes av andre handlingsplaner. Utvalget så på utkastet som interessant og positivt, men det ble påpekt at forslaget om at minst 80 prosent av UiBs forskning skal publiseres i velrenommerte internasjonale kanaler, kan være vanskelig for fagmiljø som i hovedsak har nasjonale publiseringskanaler. Utvalget gjorde følgende vedtak: Forskningsutvalget slutter seg til det fremlagte utkast til Handlingsplan for internasjonalisering 2016-2022, med de innspill som fremkom i møtet
FU 10/16	Handlingsplan for forskerutdanningen Saksforelegg og vedlegg var utsendt med saklisten.

	<p>Utkast til handlingsplan for forskerutdanningen ble lagt frem av avdelingsdirektør Heidi A. Espedal.</p> <p>Utkastet omhandlet forskerutdanningen som leder frem til ph.d.-graden. Den omhandler altså ikke forskere i postdok-stilling selv om disse også er i en kvalifiseringsstilling. Handlingsplanen skal revideres i 2019.</p> <p>Utkastet til ny handlingsplan baserer seg på Salzburg I og II erklæringene. Som del av Organisasjonsutviklingsprosjektet ved UiB la arbeidsgruppen for delprosjekt 7 frem rapporten «Forskerutdanningen –Tilrettelagt for faglige ambisjoner og god gjennomføring» i mars 2015. Utkast viderefører flere tiltak som først ble utredet i denne rapporten.</p> <p>Utkastet til handlingsplan er delt inn i 5 innsatsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akademisk utvikling: Forskerutdanningen skal kontinuerlig jobbe for at kandidatene våre har de beste forutsetningene for akademisk utvikling. - Karriereutvikling for doktorgradskandidater: Kandidatene skal gis kunnskaper om karriereutvikling både i academia og arbeidsmarkedet for øvrig. - Doktorgradsveiledning: Nye og erfarne doktorgradsveiledere skal ha et tilbud for å utvikle og videreutvikle sin kompetanse på doktorgradsveiledning. - Internasjonalisering: Kandidatene skal gis muligheter til internasjonale forskningsopphold og nettverksutvikling. - Innovasjon: Forskerutdanningen skal bidra til at offentlige og private bedrifter øker sin innovasjon og forskningskompetanse. <p>Utvalget kjente seg i igjen i utkastet. I diskusjonen fremkom bl.a. følgende momenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rekruttering må være innarbeidet i innsatsområdene - Fakultetene må ha ansvaret for faglig kvalitet - Kurs i akademisk skriving må favne mer enn etikk og omfatte samfunnsopdraget, innovasjon og formidling <p>Utvalget gjorde følgende vedtak:</p> <p style="padding-left: 40px;">Forskningsutvalget slutter seg til det fremlagte utkast til Handlingsplan for med de innspill som fremkom i møtet</p>
<p>FU 11/16</p>	<p>Forskningsmelding 2015</p> <p>Saksforelegg og vedlegg var utsendt med sakslisten.</p> <p>Forskningsmeldingen ble lagt frem av avdelingsdirektør Heidi A. Espedal. Hun pekte på at utvikling av fagklynger som synes å ha blitt en enda tydeligere del av fakultetenes mål for forskning. Dette gir en nærmere sammenheng mellom strategi, prioriteringer og konkrete tiltak, og viser seg særlig i forhold til partnere i Bergen og på Vestlandet. Samlokalisering av marin forskning, Bergen Science City og Media City Bergen er satsinger der fagmiljøer ved UiB har avgjørende roller.</p> <p>I det internasjonale samarbeidet er kollegiale kontakter og nettverk mellom enkeltforskere fortsatt dominerende. Fakultetene melder om klare mål og satsninger, men ikke om svakheter slik det bes om i bestillingsbrevet. Tilbakemeldingene gir</p>

	<p>dermed ikke et fyllestgjørende bilde av de mest krevende utfordringer som knytter seg til forskningen ved UiB.</p> <p>I diskusjonen ble det tatt til orde for at det var et savn at formidling ikke ble omtalt i meldingen, men at dette kan komme med i fremtidig meldinger.</p> <p>Utvalget gjorde følgende vedtak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Forskningsutvalget tar fakultetenes forskningsmeldinger til orientering. 2) Utvalget ber om at fakultetenes forskningsmeldinger inngår i grunnlaget for utarbeidelsen av UiBs budsjettforslag for 2017 og brukes aktivt i utarbeidelse av tiltak og handlingsplaner fremover.
FU 12/16	<p>Forskerutdanningsmelding 2015</p> <p>Saksforelegg og vedlegg var utsendt med sakslisten.</p> <p>Forskerutdanningsmeldingen ble lagt frem av avdelingsdirektør Heidi A. Espedal</p> <p>Forskerutdanningen på UiB har svært gode gjennomstrømningstall og vitner om at universitetet har kompetente fagmiljøer og en evne til å tiltrekke seg forskertalent.. Universitetet har en økning i antall disputaser. Dette er gledelig, men på grunnlag av antallet nye kandidater i programmet og et forventet frafall på 10-15 % vil disputasantallet i fremtiden kunne bli noe redusert om det ikke treffes motvirkende tiltak.</p> <p>En negativ trend i ph.d.-programmet er at stipendiatene publiserer mindre enn før, men årsakene er ikke kartlagt.</p> <p>Doktorgradsutdanningen på UiB og i resten av Europa har vært i en rivende utvikling de siste 10 årene. For noen av utviklingstrendene har UiB vært i front, mens på andre områder har det vært mindre satsing. Med en ny handlingsplan kan universitetet utvikle forskerutdanningen på nye områder.</p> <p>I diskusjonen ble det uttrykt at fallet i publisering ikke er gjenstand for bekymring. Det ble pekt på at publiseringen på nivå 1 er lav, men høy på nivå 2. Det ble videre påpekt at det er nødvending med en samkjøring av kriteriene for rapportering av utenlandsopphold, - 1 mnd eller 3?</p> <p>Utvalget gjorde følgende vedtak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Forskningsutvalget tar universitetets og fakultetenes forskerutdanningsmeldinger til orientering. 2. Utvalget ber om at universitetets og fakultetenes forskerutdanningsmeldinger inngår i grunnlaget for utarbeidelsen av UiBs budsjettforslag for 2017 og brukes aktivt i utarbeidelsen tiltak og planer.
FU 13/16	<p>Status H2020</p> <p>Saken ble utsatt til utvalgets neste møte.</p>

IV. Orienteringer

a.	<p>Infrastrukturutlysning</p> <p>Avdelingsdirektør Heidi Espedal orienterte. Forskningsrådet planlegger å lyse ut inntil 1 milliard kroner innenfor Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR). Utlysningen er nå lansert på Forskningsrådets hjemmeside:</p> <p>Informasjonsmøte for UiBs søkere: 16 juni Frist for fakultetene til å sende liste over søknader koordinert av UiB: 14. september Frist for fakultetene å sende liste over prosjekt der UiB er partner: 26. september Frist for FA til å sende ut institusjonelt støttebrev til søkerne: 05. oktober</p> <p>Nytt i år at budsjetter skal kvalitetssikres av BOA-team, v. Økonomiavdelingen sentralt</p> <p>Søkerne er som vanlig selv ansvarlig for at søknad med alle obligatoriske vedlegg sendes inn via Forskningsrådets søknadsportal innen fristen 12. oktober</p>
b.	<p>SFF evaluering - timeplan for arbeidet</p> <p>Spørreskjema av SFF-prosessen vil bli sendt ut til fagmiljøene etter søknadsfristen 25. mai. Spørreskjemaene vil bli behandlet ved Forskningsadministrativ avdeling .</p>
c.	<p>Høringssvar fra UiB - "Kunnskapssektoren sett utenfra"</p> <p>Det ble vist til utsendt vedlegg</p>
d.	<p>Vitnemål, diploma supplement og latinsk diplom for ph.d</p> <p>Det ble vist til utsendt vedlegg</p>

Eventuelt

Ingen saker.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 08.09.16
FU-sak:	FU 14/16	Arkivsaknr.:

Lagring og tilgjengeliggjøring av forskningsdata. Orientering

1 Innledning

Ved Universitetet i Bergen er det lagt til rette for åpen digital publisering av vitenskapelige artikler, såkalt Open Access. Open Access innebærer at vitenskapelige publikasjoner gjøres fritt, umiddelbart og permanent tilgjengelig for alle på internett. Hovedprinsippene er at publikasjonen blir publisert umiddelbart og med permanent åpen tilgang. Forfatter eller opphavsmann beholder opphavsretten til publikasjonen, men gir brukere, uten å forlange vederlag, tillatelse til å lese, laste ned, kopiere, distribuere, skrive ut, søke i eller lenke til fullteksten.

Universitetet i Bergen gjennomførte et pilotprosjekt med en budsjettpost for kostnader ved Open Access-publisering i årene 2013-2015. Prosjektet ble oppsummert som en suksess og budsjettposten er vedtatt videreført, men med nye retningslinjer gjeldene fra 01.10.16.

Fra eksterne kilder til finansiering av forskning, som Norges Forskningsråd og EU gjennom H2020, stilles det nå krav om at forskning finansiert av offentlig midler skal bygge på Open Access prinsipper om åpenhet og tilgjengeliggjøring av forskningsdata. Dette notatet gir en kort fremstilling av grunnlaget for og utfordringer knyttet til lagring og tilgjengeliggjøring av forskningsdata.

2 Prinsipper og definisjoner

2.1 OECD

OECD er blant de organisasjoner som har utarbeidet forslag til prinsipper og retningslinjer i sin Principles and Guidelines for Access to Research Data from Public Funding fra 2007. OECD legger vekt på tre sentrale forhold. I første rekke er det tale om forskningsdata som utgjør et primærmateriale for forskningen, at det er i all hovedsak tilgjengelig i et digitalt format, og at det er finansiert av offentlige midler.

In the context of these Principles and Guidelines, “research data” are defined as factual records (numerical scores, textual records, images and sounds) used as primary sources for scientific research, and that are commonly accepted in the scientific community as necessary to validate research findings.

These Principles and Guidelines are principally aimed at research data in digital, computer-readable format. It is indeed in this format that the greatest potential lies for improvements in the efficient distribution of data and their application to research because the marginal costs of transmitting data through the Internet are close to zero. These Principles and Guidelines could also apply to analogue research data in situations where the marginal costs of giving access to such data can be kept reasonably low.

Research data from public funding is defined as the research data obtained from research conducted by government agencies or departments, or conducted using public funds provided by any level of government.

2.2 NFR

NFRs policy for tilgjengeliggjøring av forskningsdata ble lagt frem i 2014 og hadde som formål å legge til rette for økt grad av kvalitetssikring, bevaring, tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata blant forskere. I forhold til den mer åpne OECD-definisjonen gjør NFR viktige avgrensninger ved å påpeke at prinsipper og retningslinjer er avgrenset til å gjelde resultatdata som er generert i forskningsaktivitet som helt eller delvis er finansiert av Forskningsrådet. **Resultatdata** er definert som data som er generert gjennom forskning, og vil typisk være «fra eksperimenter, simuleringer, feltarbeid eller intervjuer. Resultatdata er alltid et direkte resultat av forskningen, uavhengig av om dataene baserer seg på kilde-data eller om de er samlet inn på nytt.

Data som allerede finnes, uavhengig av forskningen som skal gjennomføres, uavhengig av forskningen som skal gjennomføres er **kilde-data**, som ikke omfattes av definisjonen for data som skal åpent tilgjengeliggjøres (Open Access). Dette kan være informasjon som er innhentet til et annet formål (for eksempel forvaltningsdata, kliniske data eller værd-data) eller det kan være fysiske eller digitaliserte samlinger av objekter og tekster (for eksempel, tekstkorpus eller andre vitenskapelige samlinger).

2.3 H2020

I EUs program for forskning og utvikling, Horisont 2020, er det et obligatorisk krav at publikasjoner skal publiseres Open Access. For forskningsdata er det imidlertid introdusert en prøveordning, Open Research Data Pilot. I arbeidsprogrammet fra 2014-16 var kun utvalgte fagområder med i ordningen, men fra 2017 er den utvidet til å omfatte alle tematiske områder i H2020. Å delta i ORD Pilot følger prinsippet om "as open as possible, as closed as necessary" og er i første rekke et tiltak som skal bidra til god datahåndtering som en essensiell del av «best practice» innen forskning.

Sentralt i datahåndteringen er en såkalt Data Management Plan (DMP) som bl.a. skal inkludere:

- •the handling of research data during & after the end of the project
- •what data will be collected, processed and/or generated
- •which methodology & standards will be applied
- •whether data will be shared/made open access and
- •how data will be curated & preserved (including after the end of the project).

Planer og ordninger for datahåndtering er på denne måten blitt integrert i det institusjonelle arbeidet med å søke om og å sikre inntekter fra EUs rammeprogram for forskning og utvikling.

3 NFRs anbefalinger

NFR policy for tilgjengeliggjøring av forskningsdata ble lagt frem i 2014 og hadde som formål å legge til rette for økt grad av kvalitetssikring, bevaring, tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata blant forskere.

NFR legger «åpen som standard» prinsippet til grunn for tilgjengeliggjøring av forskningsdata, men gjør viktige unntak. Hensyn til enkeltmenneskers eller nasjonal sikkerhet, hensyn til gjeldende regelverk for personvern og dersom tilgjengeliggjøring strider med andre juridiske bestemmelser skal

forskningsdata ikke gjøres åpent tilgjengelige. Data som har kommersiell verdi og er generert i prosjekter der en bedrift har kontrakt, kan unntas fra det generelle prinsippet om åpen tilgang.

Fremlegget har et sett av retningslinjer for arkivering, tilgjengeliggjøring og arkivering av forskningsdata og vil bli fulgt opp gjennom NFRs virkemidler for finanseringa av forskningsprosjekter gjennom nasjonal satsing på infrastruktur. I hovedtrekk er retningslinjene følgende syv hovedpunkt:

- Forskningsdata bør lagres/arkiveres på en sikker måte
- Forskningsdata bør gjøres tilgjengelig for videre bruk
- Forskningsdata bør gjøres tilgjengelig på et tidlig tidspunkt
- Forskningsdata bør utstyres med standardiserte metadata
- Forskningsdata bør utstyres med lisenser for tilgang, gjenbruk og videredistribusjon
- Forskningsdata bør gjøres tilgjengelig til lavest mulig kostnad
- Forskningsdata bør utstyres med en langtidsplan

4 Datalagring ved Universitetet i Bergen

4.1 BORA

BORA Bergen Open Research Archive (BORA) er Universitetet i Bergens (UiB) åpne forskningsarkiv. Alt materiale i BORA er åpent tilgjengelig i fulltekst på internett (Open Access). BORA sitt formål er å tilgjengeliggjøre og synliggjøre vitenskapelige publikasjoner, doktorgradsavhandlinger og masteroppgaver produsert av ansatte og studenter ved institusjonen. BORA skal også sørge for sikker langtidslagring av det materialet som tilgjengeliggjøres. I tilknytning til lagring av publikasjoner kan det i begrenset grad være anledning til å lagre forskningsdata i BORA.

4.2 Lie – utvalget

En arbeidsgruppe for sikker lagring av og tilgang til forskningsdata ved UiB ble oppnevnt av rektor i februar 2013. Bakgrunnen var bl.a. universitetsstyrets behandling av universitetets implementering av lov om medisinsk og helsefaglig forskning i forbindelse med revisjon av universitetets internkontrollsystem for behandling av personopplysninger i forskningsprosjekter. Gruppen var ledet av professor Rolv Terje Lie fra Det medisinsk-odontologiske fakultet. Et viktig grunnlagsdokument var rapporten fra «Rokne-gruppen» fra 2011 om Implementering av helseforskningsloven og revisjon av internkontrollsystemet for behandling av personopplysninger ved Universitet i Bergen».

Utvalget kom med anbefalinger som var særlig knyttet til prosjekter som i hovedsak vil være UiB-interne og som behandler sensitive persondata.

4.3 Forelegg fra Datatilsynet

Universitetet i Bergen ble i februar 2016 ilagt et overtredelsesgebyr (bot) for urettmessig utlevering av helseopplysninger og mangelfull oppfyllelse av krav om internkontroll. Et forskningsprosjekt om «Innvandrerhelse fra begge sider» data fra Reseptregisteret, Fastlegedatabasen, Folkeregisteret, Helfo og Medisinsk fødselsregister. UiB hadde konsesjon for å bruke dataene internt ved universitetet, men ved en feil ble datafiler også delt med forskere ved andre institusjoner uten at UiB søkte om egen konsesjon. UiB meldte selv fra om dette til Datatilsynet, og kontaktet samarbeidspartnerne som bekreftet at de slettet dataene. Datatilsynet påpeker i et brev til UiB at universitetet har vist åpenhet i saken og gjort det de kan for å begrense skaden.

I den videre oppfølging ble Universitetet i Bergen pålagt å utarbeide dokumentasjon på internkontroll for forskning i tråd med helseforskningsloven. Datatilsynet fikk derfor en nærmere beskrivelse av den systematiske opplæring av prosjektledere, forskere og andre som har oppgaver relatert til behandling av personopplysninger i medisinsk og helsefaglig forskning, og de etablerte rutinene for informasjonsflyt og kunnskapsoppdatering

Revisjon av dagens rutiner vil skje som en del av et større arbeid med å samkjøre de to internkontrollsystemene for behandling av personopplysninger i forskning til ett kvalitetssystem. UiB skal utvikle et elektronisk system for risiko og etterlevelse av relevante lover og forskrifter (RETTE). Systemet er tenkt å fungere prosessstøttende til rutinene nedfelt i internkontrollsystemet. Systemet har som mål å gi UiB en samlet oversikt over pågående forskningsprosjekter som behandler personopplysninger

4.4 SAFE - bedre personvern i forskningsprosjekter

SAFE står for Sikker adgang til Forskningsdata og E-infrastruktur, og er UiBs elektroniske løsning for sikker behandling av sensitive personopplysninger i forskning. I løpet av 2016 blir SAFE innført på hele universitetet. SAFE bygger på Norm for informasjonssikkerhet i helse- og omsorgstjenestene (Normen) og sikrer at informasjonssikkerheten med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet blir ivarettatt ved behandling av sensitive personopplysninger.

SAFE skal benyttes ved behandling av sensitive personopplysninger i forskning. En "personopplysning" er en opplysning eller vurdering som kan knyttes til en enkeltperson om:

- rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning,
- at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling,
- helseforhold,
- seksuelle forhold eller
- medlemskap i fagforeninger

Kravene til informasjonssikkerhet gjelder for direkte eller indirekte identifiserbare personopplysninger.

5 Utredning ved Universitetet i Oslo

Ved Universitetet i Oslo ble det nedsatt en arbeidsgruppe som leverte en rapport i mai 2015. Arbeidsgruppen fikk i oppgave å kartlegge eksisterende tjenester og praksis, forskernes behov for lagring og deling av forskningsdata ved UiO samt utvikle forslag til prinsipper og retningslinjer for lagring og deling/tilgjengeliggjøring av forskningsdata som ivaretar vitenskapelige ansattes rettigheter og å anbefale løsninger som samsvarer med finansieringskildenes økende krav til lagring og deling, og forskernes egne behov.

Rapporten påpeker at det til tross for god praksis og velfungerende lokale ordninger, er den generelle «situasjonen ved UiO (og nasjonalt) ikke tilfredsstillende ut fra målbildet. Et fåtall av systemene som brukes ved UiO til lagring av egne forskningsdata, kan samtidig brukes til åpen eller tilgangsstyrt deling. Flertallet av lagringssystemene som brukes på UiO er interne, hvor forskningsdata kun kan deles innenfor forskningsgruppen internt på UiO».

Arbeidsgruppen lanserte retningslinjer i tråd med Forskningsrådet anbefalinger, nevnt ovenfor.

6 Norsk senter for forskningsdata

Norsk senter for forskningsdata (NSD) er en nasjonal institusjon med et av verdens største arkiv for forskningsdata og formidler av data og datatjenester til forskningssektoren.

Hovedmålsettingen er å forbedre muligheter og arbeidsvilkår for empirisk forskning som først og fremst er avhengig av tilgang til data.

Forsker/produsent avgjør selv hvor tilgjengelig dataene skal være for eventuell gjenbruk, men målet er at mest mulig data skal være tilgjengelig for videre forskning. Hovedmålet er at offentlig finansiert forskning skal være fritt tilgjengelig.

Datasekk som publiseres med data på NSDs nettsider er fritt tilgjengelig for nedlasting av bruker. Datasekk som publiseres uten data er tilgjengelig etter søknad til NSD og, i noen tilfeller, etter godkjenning fra forsker/produsent. Det gjelder egne regler for utlån av personidentifiserbare data.

NSD er tildelt Data Seal of Approval (DSA). DSA er del av et europeisk rammeverk for evaluering og sertifisering av digitale lagringstjenester og består av en rekke krav som må være oppfylt. Kravene er knyttet til prosedyrer for å hente inn data, hvordan data forvaltes og hvordan data distribueres. Gjennom sertifiseringen og det arbeidet som ligger bak, forsikres dataprodusenter og forskere om at data bevares og forvaltes på en sikker og pålitelig måte.

7 Avdelingsdirektørens kommentarer

Sikker bruk av data i forskning, ikke minst av personsensitive data, har fått mye oppmerksomhet ved UiB og er fulgt med konkrete tiltak. Lie-utvalget har gitt viktige anbefalinger og i det interne revisjonsarbeidet er det satt i gang et utvikling av et elektronisk system for risiko og etterlevelse av relevante lover og forskrifter (RETTE). Dette vil være et sentralt virkemiddel for fortsatt sikker bruk av personsensitive data.

Effektive ordninger for lagring og tilgjengeliggjøring av forskningsdata har imidlertid også et videre perspektiv som byr på nye utfordringer og muligheter. Datamengden i alle fag øker nærmest eksplodivt og krever utvikling og implementering av internasjonale, nasjonale og institusjonelle ordninger. Slike ordninger er av strategisk betydning fordi faglig utvikling, høy internasjonal kvalitet og innovasjon i forskningen forutsetter omfattende, oppdaterte, og relevante data som er tilgjengelige, siterbare og analyserbare.

Skal UiB nå sine strategiske mål er det avgjørende at det utvikles og etableres institusjonelle ordninger som sikrer trygg lagring, sikker bruk og åpen tilgjengeliggjøring av forskningsdata, i tillegg til det som i dag lagres i og er tilgjengelige i BORA og SAFE.

Det er naturlig at de anbefalte retningslinjene fra Norges Forskningsråd legges til grunn. Før slike retningslinjer kan vedtas er det imidlertid nødvendig å gjennomføre en kartlegging av behovene, som ventelig vil variere i samsvar med ulike forskningstradisjoner, metodologi og studieobjekter. Ved andre institusjoner ser man at bibliotek, IT-avdelinger og forskningsadministrasjon i fellesskap tilrettelegger for gode løsninger.

Universitetet i Bergen har truffet tiltak som vil sikre bruk av personsensitive data. Dette må opprettholdes og videreutvikles med ordninger og retningslinjer også for datalagring og tilgjengeliggjøring av andre forskningsdata.

Etter avdelingsdirektørens oppfatning er det i tillegg avgjørende at UiBs retningslinjer for legger vekt på enkeltforskernes rettigheter og samtidig gir gode muligheter for utvikling av institusjonelle ordninger for datahåndtering, slik det bl.a. legges opp til i H2020 og EUS fremtidige rammeprogrammer.

Saken legges med dette frem for utvalget til orientering og drøfting.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato : 8.09.16
FU-sak:	16/16	Arkivsaknr.:
Møtedato:		

STATUS EKSTERN FINANSIERING.

Denne saken ble opprinnelig lagt frem for utvalget i møtet 19. mai 2016 (FU-sak13/16). Hovedvekten var på H2020- og NFR-aktivitetene, men også av andre sider ekstern finansiering. Utvalgets behandlingen av saken ble utsatt til møtet i september.

I mellomtiden er saken etter oppdateringer lagt frem for Universitetsstyret i møte 25 august 2016.

Universitetsstyrets dokumenter i saken legges med dette frem for utvalget til orientering og drøfting.

Styre: Universitetsstyret

Dato: 08.08.2016

Styresak: 94/16

Arkivsaksnr: 2015/5503

Møtedato: 25.08.2016

Eksternt finansiert forskning med vekt på H2020. Aktivitet i perioden 25.11.2015-30.6.2016

Saken gjelder:

Universitetsdirektøren gir hvert halvår styret en oversikt og en vurdering av de eksternt finansierte aktivitetene ved UiB med hovedvekt på H2020- og NFR-aktivitetene, men også av (sider ved) ekstern finansiering i sin helhet. I denne saken vil vi se spesielt på universitetets samarbeid med samfunns- og næringsliv. Oversikten legges fram for styret i henholdsvis siste møte før sommeren og siste møte før jul. Styresaken skal normalt legges fram for Forskningsutvalget (FU) til orientering og drøfting før den sendes styret. Saken er denne gang ikke rukket behandlet i FU, men vil bli lagt fram på utvalgets neste møte som orienteringssak. Saken dekker perioden 25.11.2015-30.06.2016.

vedtak:

Saken legges med dette frem for Universitetsstyret til orientering og drøfting

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

08.08.2016/Bjørn Einar Aas/Heidi A. Espedal

Vedlegg:

1. Saksframstilling

Saksframstilling

Styre: Styresak: Møtedato: Arkivsaksnr:
Universitetsstyret 94/16 25.08.2016 2015/5503

Eksternt finansiert forskning med vekt på H2020.. Aktivitet i perioden 25.11.2015-30.6.2016

H2020 -Ledende i Norge

Universitetet i Bergen har den høyeste suksessrate blant de norske universiteter, både i antall deltakelser og finansielt, slik det fremgår av tabellen nedenfor

H2020: Resultater pr program i søknader for universitetene totalt
17. mars 2016

Inkl. ERC- søknader med status reserve som har blitt til kontrakt

Organisasjonsnavn	ANT. DELTAKELSER		EU-STØTTE		
	i innstilte prosjekter	Suksessrate deltakelser	i søknader (mill. euro)	i innstilte prosjekter (mill. euro)	Finansiell suksessrate
UNIVERSITETET I BERGEN	33	18,4%	125,2	19,3	15,4%
UNIVERSITETET I TROMSØ - NORGES ARKTISKE UNIVERSITET	13	13,8%	54,8	3,7	6,8%
UNIVERSITETET I AGDER NORGES TEKNISK- NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET NTNU	4	12,1%	20,4	2,2	11,0%
UNIVERSITETET I OSLO	40	11,1%	212,9	22,5	10,6%
UNIVERSITETET I STAVANGER NORGES MILJØ- OG BIOVITENSKAPELIGE UNIVERSITET (NMBU)	36	9,9%	255,8	24,6	9,6%
NORD UNIVERSITET	2	8,0%	15,4	1,7	11,1%
	4	5,5%	40,3	3,7	9,1%
			4,8		
	132	11,6%	729,6	77,7	10,7%

Dermed har UiB pr mars opprettholdt den ledende posisjon i H2020-arbeidet som ble dokumentert i tilsvarende offisiell resultatstatistikk fra EU i november 2015. Det er likevel også slik at andre har fortsatt har større økonomisk uttelling.

Søknader

Tabellen viser innsendte søknader fordelt pr. pillar, programmer og fakulteter:

Pillar/program	HUM	MN	MOF	PSYK	SV	SUM
Excellent Science	5	20	8		2	35
ERC-CoG	1	2			1	4
INFRA	1	7			1	9
FET	1	1	1			3
MSCA	2	10	7			19
Industrial Leadership	1	1		1	1	4
ICT	1			1	1	3
SPACE		1				1
Societal Challenge		5	6		3	14
SC1			6			6
SC2		5				5
SC5					1	1
SC6					2	2
Horizontal activities			1	1	1	3
SWAFS			1	1	1	3
SUM	6	26	15	2	7	56

I perioden er det sendt 56 søknader, mens det i forrige periode (mai-november 2015) ble sendt 45 søknader.¹ Fordelingen mellom fakultetene er «normal», det vil si at godt og vel 2/3 (72%) av søknadene kommer fra MN og MOF. Fordelingen mellom fakultetene er «normal», det vil si at godt og vel 2/3 (73%) av søknadene kommer fra MN og MOF.

Hovedtyngden av søknadene ligger i pillar *Excellent Science* (63%), slik det også var i forrige periode, og slik det tradisjonelt sett har vært.

Verdt å merke seg i denne perioden er det relativt store antall søknader til Marie Skłodowska Curie Action, i alt 19. Marie Skłodowska-Curie Actions har som mål å styrke forskerutdanning og karriereutvikling for forskere. MSCA er et viktig delprogram, i seg selv og fordi det kan fungere som et første trinn på veien mot en ERC-søknad. Det kommer nye viktige utlysninger i dette delprogrammet høsten 2016. Denne våren har vi gjennomført en mobilisering i forkant av disse utlysningene, og vi håper dette vil gi seg utslag i økt antall søknader.

I denne perioden er det sendt inn 4 søknader til søylen *Industrial Leadership*. Søknadene har sitt tyngdepunkt i ICT og har god spredning mellom fakultetene. Denne søylen er svakt representert i universitetets søknadsmasse, og det er nødvendig å styrke deltagelsen her, dels fordi vi har miljøer med relevant kompetanse, dels fordi dette er et satsningsområde nasjonalt og europeisk og dels fordi dette økonomisk sett er en søyle med store ressurser.

Søylen *Societal Challenges* utgjør 25% av antall søknader fordelt på 3 fakulteter. Relativ størrelse på søknadsmasse og spredning er om lag som i forrige periode.

Oppsummerende kan vi si at det bildet som tegner seg er om lag det samme som i forrige periode.

¹ Det vil i det følgende ikke bli foretatt noen systematisk sammenligning mellom de to periodene. Til det er det for tilfeldig hvor mange utlysninger som kommer i perioden og hvor relevante de er å søke på for universitetets familjeløp. For en sammenligning med forrige periode, jf sak 118/15 til styremøte 26.11.2015.

Tildelinger

I perioden har UiB fått 8 tildelinger med samlet kontraktssum for UiB på €5,5 mill. Per i dag (10.8.2016) har UiB i alt 45 kontrakter i H2020 med en samlet UiB-andel på €26,3 mill.

Pillar/program	HUM	MN	PSYK	# kontrakter	Tildeling UiB (€)
Excellent Science	1	1	1	3	2 975 976
ERC AdG			1	1	2 413 371
MSCA	1	1		2	562 605
Societal Challenges		3		3	1 768 181
SC2		3		3	1 768 181
Horizontal Activities	2			2	760 575
SWAFS	2			2	760 575
SUM	3	4	1	8	5 504 732

UiB er koordinator for 2 av prosjektene: ErC AdG og HF sitt MSCA. Hovedtyngden av tildelingene ligger hos *Excellent Science*, naturlig nok gitt den store overvekten av søknader til denne pillaren. Det er viktig å poengtere at det ikke alltid finnes en direkte korrelasjon mellom søknadstabell og tildelingstabell i samme rapporteringsperiode, siden enkelte tildelinger i tabellen over korresponderer til søknader sendt inn i forrige rapporteringsperiode. Per i dag (10.08.2016) har UiB i alt 45 kontrakter i H2020 med en samlet UiB-andel på 26,3 mill €.

Andre forhold

Handlingsplan for Eu-finansierte satsninger ble behandlet og godkjent i styremøte 28.04.2016 (sak 31/16). Både handlingsplanen og den utredningen som ble foretatt som grunnlag for utarbeidelsen av den har betydelig overføringsverdi til andre deler av den eksternt finansierte forskningen.

Leder for UiBs Brussel-kontor er tilsatt og tiltrådte stillingen 01.05.2016. Leder besøkte UiB i juni, og møtte en rekke sentrale forskere og fagmiljø. Bruken av Brussel-kontoret er diskutert blant annet med ledelsen og i BOA-teamet, og det er utarbeidet en oversikt over hvilke oppgaver som bør prioriteres i den første fasen. Hovedvekten er lagt på konkrete tiltak mot forskningsmiljøene som vil bidra til å øke UiBs H2020-portefølje, og tiltak som gjør det mulig for UiB å komme i inngrep med planleggingsprosessen for det nye rammeprogrammet etter H2020.

Etableringen av BOA-teamet er inne i sin avsluttende fase. Ny leder for BOA-teamet tiltrådte stillingen 1.5.2016. Ved utgangen av juni var de aller fleste av de tiltakene som ble foreslått i OU-prosjektets delrapporter 2 og 3, samt andre tiltak utarbeidet av teamet selv, ferdigstilt. Enkelte tiltak er utsatt til høsten, men vil bli ferdigstilt ved utgangen av 2016. Teamet skal levere tjenester innen forskningsadministrasjon, økonomi, HR, kommunikasjon, bibliotekstjenester og etikk, gjennom alle faser av eksterntfinansierte forskningsprosjekt (mobilisering, søknad, kontrakt, oppstart, drift, avslutning). BOA-teamet går i drift i august sammen med publisering av BOA-websidene. Da starter jobben med å fastlegge arbeidsdelingen mellom sentralt nivå og fakulteter/institutter.

I Forskningsutvalgets møte 10.12.2015 (sak 26/15) ble det gitt en foreløpig evaluering av søknadsprosessen for SFF-IV, trinn 1. Det ble i saken lovt at vi ville komme tilbake med en mer systematisk og fullstendig evaluering i løpet av våren. Det ble utarbeidet en spørsmålsliste etter samråd med fakultetene. Dette ble så sendt ut til søkerne og administrasjon på fakultets- og instituttnivå. Etter ønske fra fakultetene ble utsendelsen av

spørsmålene forskjøvet til etter fristen for SFF-trinn 2 (25.05.), slik at vi kunne få med erfaringene også fra denne fasen. Spørsmålene ble sendt ut ultimo mai med svarfrist 30. juni. Svarene vil bli bearbeidet og lagt fram for Forskningsutvalget i møte 08.09.2016.

Samarbeid med samfunns- og næringsliv

Konkurransen i H2020 er økende. UiB har gjort det forholdsvis godt i søylen *Excellent Science*, men det krever stadig mer for å få gjennomslag i både i ERC og i Marie Curie-programmene. For at UiB skal nå ambisjonene i strategien og i handlingsplanen for EU-satsninger om økte inntekter fra EU, må vi også øke vår deltakelse i de samfunnsrelaterte programmene i H2020. Dette krever at vi tar utgangspunkt i samfunnsrelaterte utfordringer og inviterer samfunns- og næringsliv med i prosjektene. Slikt partnerskap er en forutsetning for gjennomslag. Forskningsadministrativ avdeling (FA) utfører nå en større kartlegging av UiBs samarbeid med samfunns- og næringsliv. Kartleggingen er basert på informasjon hentet ut fra økonomisystemet, som instituttene kvalitetssikrer og supplerer. Intensjonen er å vise nylig avsluttet, eksisterende og planlagt samarbeid for å danne seg et inntrykk av omfang, hvilke partnere vi samarbeider med, hva slags type samarbeid som dominerer og fra hvilken finansieringskilde. Det er tatt utgangspunkt i totalporteføljen for alle prosjekter som har vært i gang fra og med 01.01.2015 og fremover. Det omfatter derfor også prosjekter som er avsluttet i denne perioden. Denne type informasjon vil imidlertid være i kontinuerlig endring, og må vurderes ut fra det.

Det mangler fortsatt tilbakemeldinger fra noen av instituttene, men vi kan likevel si noe om hovedtrekkene. Det foreløpige materialet viser at EU er oppgitt som finansieringskilde for 2 prosjekter med næringslivet, hvorav det ene er avsluttet. Det antas derfor å være en viss underrapportering. Inntrykket FA har fra søknadsarbeidet i H2020 stemmer med at det er svært få næringslivspartnere knyttet til UiB. De EU-prosjektene/søknadene UiB deltar i har i all hovedsak utenlandske bedrifter som partnere. Disse er brakt inn i prosjektet av våre utenlandske universitetspartnere. Det bør derfor vurderes å utarbeide en plan for hvordan en skal komme bedre i inngrep med norsk næringsliv med tanke på samarbeid i H2020.

Analysen så langt viser at UiB har en total portefølje på mellom 310-320 millioner kroner finansiert av næringslivet. En stor del av midlene er tildelt gjennom rammeavtaler på universitetsnivå (Akademia-avtalen med Statoil på 100 mill kroner, BKK-avtalen på 8 mill, SFI-Lakselussenterets inntekter fra akvakulturselskaper på 22 mill kroner), og gjennom direkte bilaterale avtaler på instituttnivå. Noen av de sistnevnte gir store økonomiske inntekter, og de spenner fra medisin og helse, administrasjon og organisasjon til olje/gass/energivirksomhet. Kartleggingen viser dessuten at UiB-forskere nå samarbeider direkte med en rekke andre bedrifter/aktører som bør kunne inviteres med både i SFI- og H2020-søknader, inkludert UiBs spin-off-selskaper. En del av UiBs fagmiljøer deltar i økende grad i tematiske forskningsprogrammer i NFR koordinert av både næringsliv og forskningsinstitutter.

Kartleggingen viser også at det kan være nyttig å koble arbeidet med SFI-søknader inn mot H2020. Formålet for etablering av SFI tilsvarer H2020 med tanke på at utgangspunktet skal ligge i samfunnsrelaterte utfordringer. Vi antar at en ny SFI-utlysning vil komme ultimo 2017/primo 2018. For å være bedre rustet er det nå i samarbeid med MN laget en modell for utvikling av gode SFI-søknader. Modellen tar sikte på å finne miljøer som samarbeider med – eller ønsker å innlede samarbeid med – næringslivet, og gi disse en spesiell oppfølging fra sentralt hold (FA) og fra fakultets-/instituttnivå. Det sentrale elementet i modellen er å etablere prosjektsamarbeid med næringslivet som kan danne utgangspunkt for et bindende samarbeid innen rammen av en SFI. Resultatene fra forrige SFI-runde viste tydelig at dette var et svakt punkt i en del av UiBs søknader og var sannsynligvis medvirkende til at institusjonen ikke fikk noen SFI'er. Modellen kan benyttes ved alle fakultet som planlegger SFI-søknader, men også utnyttes inn mot H2020. Som ledd i kartleggingen av samfunns- og næringslivssamarbeidet utarbeides det også en benchmarking mot andre norske og

utenlandske universiteter det kan være verdt å sammenligne seg med. UiB er blant annet med i det europeiske nettverket «Vision2020: The Horizon Network» (<http://2020visionnetwork.eu/>) som utgjør en innovasjonsplattform for forskningsinstitusjoner og bedrifter som deltar i H2020- programmet. Det er interessant å se nærmere på noen av de fremste universitetene som deltar i dette nettverket, blant annet University College London, som har en sentral rolle i organiseringen av nettverket, samt Imperial College og KU Leuven. Alle tre ligger høyt på internasjonale universitetsrangeringer samt at de er blant de mest suksessrike i H2020. UiB kan generelt lære mye av å studere hvordan disse og andre universiteter fremstår og arbeider med disse spørsmålene.

For å lykkes i arbeidet med å øke samarbeidet med samfunns- og næringsliv og utnytte mulighetene til økte inntekter fra H2020 og NFR, må det arbeides strategisk, helhetlig og langsiktig på flere plan. Tilbakemeldinger fra fakultetene gjennom kartleggingen viser at de gjennomgående finner det viktig å satse på økt samarbeid, og at de har behov for assistanse fra både FA og BTO for nettverksbygging og tilrettelegging av slikt samarbeid.

FA vil arbeide videre med kartleggingen og presentere en mer detaljert analyse til høsten sammen med foreslåtte tiltak for hvordan en kan øke samarbeidet med samfunns- og næringsliv, både generelt og rettet inn mot SFI og H2020.

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

Både i antall deltakelser og finansielt opprettholder UiB sin høye suksessrate i H2020. Samtidig viser økonomirapport for første tertial 2016 (sak 59/16) at Bidrags- og oppdragsaktiviteten (BOA) har vært lavere enn budsjettet og lavere enn første tertial 2015. Prognosene er også lavere enn budsjettmålet. Selv om fakultetenes tilbakemeldinger tyder på at dette først og fremst skyldes forsinkelser i gjennomføring av prosjekt, er det viktig å ha fokus på økt søknadsaktivitet og ytterligere profesjonalisering av søknadsprosessene.

Universitetsstyret vedtok i sitt møte 28. april UiBs handlingsplan for EU-finansierte satsninger 2016-2022. Handlingsplanen skal legge til rette for økt deltagelse i Horisont 2020 (H2020) og posisjonere Universitetet i forhold til utvikling av det nye rammeprogrammet for perioden 2021-2027. Ambisjonen, og målene er forankret i strategien «Hav, Liv, Samfunn». For å lykkes må universitetet bidra aktivt for å påvirke utformingen av fremtidige rammeprogram. Universitetets Brusselkontor skal yte viktig støtte i dette arbeidet. Flere vitenskapelig ansatte må dessuten få erfaring med å delta i EUs fagpanel og søknadsbehandling.

En høyere grad av målretting av søknadene gjennom systematisk å utnytte de mulighetene delprogrammene gir og å koble disse til relevante miljøer ved Universitetet, vil bidra til å nå UiBs målsetninger. Tverrfaglig samarbeid, samt økt samarbeid med næringsliv og offentlig sektor, må også styrkes.

UiB skal tilby sine forskere et effektivt og kompetent støtteapparat for søknader, kontrakter og prosjektdrift. Det er derfor truffet tiltak som legger til rette for en effektivisering og ytterligere profesjonalisering av støtteapparatet, bl.a. gjennom et samarbeid mellom de sentraladministrative avdelingene (BOA-team). BOA-teamet arbeider kontinuerlig med å videreutvikle sine tjenester og sin arbeidsform i tett samarbeid med fakulteter og fagmiljøer. Samarbeid med Brusselkontoret er etablert og en plan er utarbeidet for å sikre målrettet og optimal bruk. Kontoret er sentralt grep fordi det gir en bedre muligheter til å komme i inngrep med EUs planleggingsprosesser og dermed øke muligheten til å påvirke disse. Skal kontoret fungere etter hensikten, er det viktig at det samarbeider nært med UiBs støtteapparat og forskere.

Synliggjøring av UiBs ledende fagmiljø, ikke minst dem som er i finalerunder i søknader om ekstern finansiering, bidrar til å informere om og aktualisere forskningsaktiviteten. Kommunikasjonstjenester i BOA-teamet etterspørres i økende grad, og det arbeides med å utvikle nye tjenester.

Det siste året har det vært gjort et betydelig (tilretteleggings)arbeid for å få en systematisk og fullstendig oversikt over den totale eksternt finansierte forskningen ved UiB. Den analysen det arbeides med om samarbeid med samfunns- og næringsliv er et eksempel på dette, og den må følges opp av lignende analyser av andre delfelt innen den eksternt finansierte forskningen. Slike analyser gir oss også kunnskap om hvilke parametre som er sentrale for å få fram relevant informasjon. Som en del av arbeidet i BOA-teamet er vi i ferd med å utvikle nye funksjoner i økonomisystemet slik at det er bedre tilpasset de behovene vi har for slik informasjon. Når disse er på plass i løpet av høsten 2016, vil vi ha de redskapene vi trenger for å kunne gi jevnlig oversikter over søknadsmasse, kontraktsmasse og portefølje, brutt ned på relevante parametre. Vi vil da ha en lett tilgjengelig informasjonskilde som viser størrelse og struktur på totalporteføljen, som viser svingningene i den over tid, og som dermed vil gi pålitelig styringsinformasjon og utgjøre et solid empirisk grunnlag for å utarbeide strategi- og handlingsplaner og følge dem opp. Når denne oversikten sammenholdes med tilsvarende nasjonale oversikter og EUs statistikker, vil vi kunne foreta en systematisk benchmarking mot de andre norske universitetene og et utvalg av gode utenlandske universiteter, slik at vi kan se hvordan vi ligger an i forhold til disse og – over tid – hvordan vi utvikler oss i forhold til dem.

Som del av arbeidet med etableringen av BOA-teamet er vi i ferd med å bygge en systematisk kompetanse på aktuelle finansieringskilder gjennom den såkalte LCP-modellen (Local Contact Point). Dette er en modell der rådgiverne ved FA blir «programansvarlige» for et subsett av de viktigste finansieringskildene innen H2020 og NFR. Denne ordningen er tenkt bygd ut til å gjelde samtlige av de større finansieringskildene i den eksternt finansierte forskningen. Når ordningen er fullt utbygd, vil vi ha en kompetanse som setter oss i stand til å gi forskere råd om hvilke finansieringskilder de kan – eller bør – søke for å utnytte potensialet for finansiering optimalt. Et fullt utbygd system av programansvarlige betinger at denne funksjonen også legges ut til fakultetene der det er naturlig. Et viktig element i god rådgivning er at vi systematisk går gjennom resultatene av de enkelte søknadsprosessene og ser både på hva som kjennetegner de som fikk tildeling og hva som kjennetegner de som ikke fikk. Det er foretatt sporadiske analyser av denne typen, men fremover bør dette gjøres mer systematisk, og da ikke minst for å kunne gi råd til de som ikke lyktes om hvordan man best kan gå videre.

Arbeidet med etableringen av BOA-teamet viser klart konturene av et kompetent, effektivt og dekkende støtteapparat for eksternt finansierte prosjekter i alle prosjektets faser. Når tiltakene er på plass, er det imidlertid viktig at de følges av systematisk opplæring og en kritisk gjennomgang av den praksis vi har i det daglige arbeidet, det vil si at vi identifiserer flaskehalsen i systemet og luker dem bort så langt det lar seg gjøre. For å identifisere flaskehalsen må søknads- og driftsfasene av viktige prosjekter evalueres systematisk, slik det er i ferd med å gjøres for SFF-runden.

De tiltakene som er nevnt her har det til felles at de gjør det mulig å arbeide systematisk og målrettet for å øke den eksternt finansierte forskningen – med andre ord å bli mer proaktiv, i tillegg til at støtteapparatet er mer tilpasset de oppgavene som skal løses.

10.08.2016/Arne S. Svindland/Astrid Bårdgard/Bjørn Einar Aas/Beatriz Balino/Heidi A. Espedal

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato : 8.09.16
FU-sak:	17/16	Arkivsaknr.:
Møtedato:		

Exitsurvey til ph.d.-kandidatene etter endt studium

Innledning

Forskerutdanningen ved UiB har gode registerdata om kandidatenes utdanningsbakgrunn, statsborgerskap og data knyttet til tid brukt på studiet. UiB har færre data som omhandler tilfredshet med studiet, internasjonalisering og karriereplaner.

Forskningsadministrativ avdeling (FA) ønsker derfor å utvikle en exitsurvey som blir besvart av ph.d.-kandidater som har fullført studiet. Surveyen skal inngå i kvalitetssikringen av forskerutdanningen.

Exitsurvey

FA planlegger at exitsurveyen skal sendes ut til de kandidatene som inviteres til doktorgradspromosjonen. Surveyen blir altså sendt ut tre ganger i året og vil nå alle kandidater som har avlagt doktorgraden. Første utsendelse planlegges i januar 2017. Denne surveyen vil ikke nå de kandidatene som har sluttet på studiet, og det bør vurderes å lage en tilsvarende survey som også når denne gruppen. Dataene fra surveyen skal presenteres og danne grunnlag for analyser i forskerutdanningsmeldingen som fremlegges forskningsutvalget og styret ved UiB. Siden surveyen er en del av forskerutdanningens kvalitetssikring er den unntatt Personopplysningsforskriftens bestemmelser om meldeplikt. Surveyverktøyet Survey exact skal brukes til datainnhenting.

Den årlige fremdriftsrapporten inneholder også spørsmål om kandidatenes tilfredshet med studiet. Kandidatene svarer blant annet på spørsmål som omhandler tilfredshet med veiledningen. Disse svarene avgis ikke anonymt og fremdriftsrapporten blir ledelsesbehandlet på institutt og fakultetsnivå. I exitsurveyen blir svarene avgitt anonymt og behandlet konfidensielt.

I utarbeidelsen av surveyspørsmål planlegger FA å opprette en referansegruppe med medlemmer fra sentral- og fakultetsnivået.

Avdelingsdirektørens kommentarer:

Kvalitetssikring av forskerutdanningen krever gode data. Det er derfor ønskelig å tilføre en datakilde som kan supplere de datakildene som allerede eksisterer. Dette vil generere ny og viktig informasjon om forskerutdanningen. Universitetsstyret har nylig vedtatt handlingsplanen for forskerutdanning. I handlingsplanen er det flere tiltak som behøver et godt kunnskapsgrunnlag for å sikre god implementering. UiB skal blant annet lage kursopplegg i overførbare ferdigheter og karriereplanlegging. I den forbindelse må institusjonen vite hva kandidatene etterspør og hva de ser behov for.

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 92/16

Møtedato: 25.08.2016

Dato: 12.08.2016

Arkivsaknr: 2014/11584

Universitetet i Bergens infrastrukturutvalg, aktiviteter og planer

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 116/14 Forskningsinfrastruktur – infrastrukturutvalg ved UiB
- Styresak 5/16 Universitetet i Bergens strategi 2016-2022, «Hav, Liv, Samfunn». Plan for oppfølging

Saken gjelder:

Infrastrukturutvalget ble opprettet i 2014 med formål å styrke universitetets strategisk arbeid med å etablere, utvikle og drifte institusjonens forskningsinfrastrukturer.

Utvalget ble organisert som et institusjonelt, representativt utvalg med følgende sammensetning:

Leder: pro/viserektor

Medlemmer:

- 1 representant fra faglig ledelse ved hvert fakultet og fra universitetsmuseet.
- 1 representant fra gruppe B
- 3 studentrepresentanter

Observatører:

- Universitetsbiblioteket
- IT-avdelingen
- Fagmiljøer/avdelinger med spesiell kompetanse på organisering og drift av forskningsinfrastruktur
- Eksterne samarbeidspartnere

Utvalget hadde sitt første møte i mai 2015 og har hatt 4 møter total siden oppstart. 3 årlige møter, 2 i vårsemesteret og 1 i høstsemester, er vedtatt møtefrekvens for utvalget. Saklister og protokoller publiseres på utvalgets hjemmeside:

<http://www.uib.no/fa/91696/infrastrukturutvalget>

Infrastrukturutvalget har i innledende arbeid lagt vekt på å innhente og systematisere informasjon om eksisterende infrastruktur ved UiB, men også infrastruktur som ledd i samarbeidsprosjekter med andre institusjoner. Utvalget har også fulgt tett arbeidet som foregår på nasjonalt og europeisk nivå i forhold til prioriterte prosjekter (veikartsprosesser), strategidokumenter og finansieringsmuligheter for forskningsinfrastruktur. Dette gjelder særlig Forskningsrådets program «Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR)» og Horisont 2020s program «Research Infrastructures».

Framover vil utvalget fortsette analysearbeidet. Parallelt vil det utarbeides råd til UiBs styre og ledelse om prioriteringer, avklaringer, retningslinjer og tiltak for å sikre god organisering, nødvendige nyinvesteringer og forsvarlig drift av tyngre forskningsinfrastruktur, i tråd med utvalgets mandat.

vedtak:

Styret tar oppsummering av infrastrukturutvalgets arbeid til orientering.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

12.08.2016/Anne Fjellbirkeland

Vedlegg
1 Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
92/16

Møtedato:
25.08.2016

Arkivsaksnr:
2014/11584

Universitetet i Bergens infrastrukturutvalg, aktiviteter og planer

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok opprettelse, sammensetning og mandat til infrastrukturutvalget i møte 27.11.14 (sak 116/14). I saken gis det en oppsummering av utvalgets arbeid og en beskrivelse av videre planer.

Sammensetning, ledelse og oppstart:

Styret ga universitetsledelsen fullmakt til å oppnevne utvalgets medlemmer til et institusjonelt, representativt utvalg med følgende sammensetning:

Leder: pro/viserektor

Medlemmer:

- 1 representant fra faglig ledelse ved hvert fakultet og fra universitetsmuseet.
- 1 representant fra gruppe B
- 3 studentrepresentanter

Observatører:

- Universitetsbiblioteket
- IT-avdelingen
- Fagmiljøer/avdelinger med spesiell kompetanse på organisering og drift av forskningsinfrastruktur
- Eksterne samarbeidspartnere

Utvalget ble i starten ledet av prorektor Anne Lise Fimreite. Robert Bjerknes ble ansatt som ny viserektor for tverrfaglige satsninger i juli 2015 og overtok da ledelsen av utvalget. Utvalgets representanter er oppnevnt ut kommende rektorperiode, med unntak av gruppe B og student representanter som oppnevnes for en periode på henholdsvis to og ett år.

Oppsummering av utvalgets arbeid

- Kartlegging av eksisterende infrastruktur

Infrastrukturutvalget tok høsten 2015 initiativ til en kartlegging av tyngre infrastruktur ved UiB. Kartleggingen ble gjennomført i begynnelsen av 2016. Alle fakulteter og relevante avdelinger ble spurt om å beskrive infrastruktur som oppfyller minst ett av kriteriene:

1. Infrastruktur som har en gjenkjøpskostnad på over 500.000 NOK.
2. Større forsknings- og undervisningsinfrastrukturer som brukes av, eller som ved tilrettelegging og stimulering til samarbeid vil ha interesse for, miljøer utenfor fakultet/institutt/forskningsgruppe som drifter infrastrukturen.
3. Har fått støtte fra Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-program til etablering

Kartleggingen viser at UiBs forskningsinfrastrukturer inkluderer e-infrastrukturer, vitenskapelige samlinger, vitenskapelige databaser, større forskningsfasiliteter og vitenskapelig utstyr¹. Nesten halvparten oppgir at de benyttes av miljøer utenfor UiB og ca en tredjedel oppgir at de har internasjonale brukere og/eller brukere fra industri. De fleste (over 80%) oppgir at infrastrukturene blir brukt i undervisning, i hovedsak på master og PhD nivå, og ansvar for drift er gjennomgående lagt til instituttnivået. Kartleggingen gir et godt utgangspunkt for en mer systematisert informasjon om eksisterende forskningsinfrastruktur ved UiB, og danner grunnlag for videre arbeid med å utarbeide felles retningslinjer for drift, prising, finansiering, ansvarsfordeling og markedsføring av forskningsinfrastruktur ved UiB.

- **Innhenting av erfaring fra sentrale infrastrukturer**

UiB har flere infrastrukturer som over tid har utviklet gode praksiser og rutiner i forhold til åpenhet, tilgjengelighet, nettverksbygging, drift og service. Som et ledd i prosessen med å utvikle gode retningslinjer for UiBs infrastrukturer, har infrastrukturutvalget jevnlig invitert ledere av sentrale infrastrukturer ved institusjonen til å presentere egen infrastruktur. Dette har gitt utvalget verdifull innsikt i hvordan internasjonale infrastrukturer bygges over tid og over hvilke utfordringer som ligger i etablerings og driftsfasen for ulike typer infrastrukturer og hvordan disse er løst ved de ulike fakultetene/avdelingene.

- **God utnyttelse av eksternfinansierte midler for forskningsinfrastruktur**

Regjeringen påpeker i sin Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024² at investeringsnivået for forskningsinfrastruktur i universitets- og høyskolesektoren og helseforetakene de siste tiårene har vært langt lavere enn veksten i utgiftene til forskning, og at dagens investeringsnivå ikke er tilstrekkelig til å dekke behovene. Regjeringen vil derfor øke bevilgningene til Forskningsrådets nasjonale forskningsinfrastrukturordning med 400 millioner kroner innen 2018.

Infrastrukturutvalgets kartleggingen av UiBs infrastruktur viser at Forskningsrådet er en særlig viktig kilde for eksternfinansierte bidrag til etablering av større infrastrukturer. Infrastrukturutvalget har fulgt forskningsrådets veikartsprosesser og strategidokument tett, og har gitt råd til UiBs ledelse og til fakulteter/avdelinger i forhold til UiBs interne prosess fram mot Forskningsrådets neste utlysning under programmet «Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR)» i oktober 2016.

Regjeringens langtidsplan framhever også hvordan den nasjonale infrastrukturordningen bidrar til at Norge kan delta aktivt i det felleseuropeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur gjennom det europeiske strategiske forumet for forskningsinfrastruktur (ESFRI), og påpeker samtidig at dette samarbeidet gir oss tilgang til utstyr og data i verdensklasse. Forskningsmiljøer ved UiB har deltatt aktivt i forberedelsene av 12 prosjekter på ESFRIs veikart og leder den norske noden for 4 av prosjektene. Infrastrukturutvalget følger ESFRIs aktiviteter nøye, og vil også i fortsettelsen ha fokus på at UiBs miljøer utnytter nasjonale og europeiske finansieringsmuligheter på en god måte.

- **Infrastruktur som tema på høstens ledersamling**

Infrastrukturutvalget har som del av sitt mandat det faglige ansvaret for en infrastrukturkonferanse/møte som arrangeres en til to ganger i løpet av en rektorperiode. Første slike møte vil inngå som en del av høstens ledersamling og har nedsatt en gruppe som bistår rektoratet med utforming av innhold på ledersamlingen.

¹ Forskningsrådet bruker disse fem kategoriene når de beskriver forskningsinfrastruktur i sine strategidokumenter

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/e10e5d5e2198426788ae4f1ecb201420150007000dddpdfs.pdf>

- Bedre verktøy for drift av forskningsinfrastrukturer

Drift av store forskningsfasiliteter er utfordrende og krever gode verktøy. Infrastrukturutvalget følger UiBs interne prosjekt som ser på muligheter for investering i et IKT-system for booking av kjernefasiliteter og større leiesteder. Utvalget vil framover se på andre typer verktøy/fellesløsninger som kan lette arbeidet med drift av forskningsinfrastrukturer, og eventuelt gi anbefaling om at disse utredes nærmere.

Oppsummering av utvalgets planer

Utvalget har siden oppstart i hovedsak arbeidet med å etablere et kunnskaps- og analysegrunnlag som utgangspunkt for videre arbeid med å fylle sitt mandat som rådgivende organ for UiBs ledelse i saker som omhandler forskningsinfrastruktur.

I henhold til planene for oppfølging av UiBs strategi (Styresak 30/16) skal det ferdigstilles en «Handlingsplan for universitetets infrastruktur» i løpet av 2018. Planen skal implementeres i løpet av perioden 2018 – 2022.

Rektoratet vil i begynnelsen av 2017 sette ned en arbeidsgruppe med mandat til å levere et ferdig utkast til handlingsplan for behandling i universitetsstyret i november 2017. Gruppen vil motta innspill fra infrastrukturutvalget i prosessen, blant annet til hvilke dokument som bør inngå som grunnlagsdokument ved utarbeidelse av planen. Infrastrukturutvalget har påbegynt dette arbeidet og vil følge det opp i kommende møter.

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

Forskningsinfrastruktur krever ofte store, institusjonelle satsinger og behovet for samhandling på kryss av institusjoner og nasjoner er nødvendig for å sikre riktige prioriteringer og for å sikre optimal utnyttelse av ressurser. Investeringer er viktig for å bygge opp nye infrastrukturer, samtidig som det er viktig å oppgradere eksisterende infrastruktur for å sikre at de tjenester som tilbys til enhver tid er «state-of-the art». Det er også viktig at forskningsinfrastrukturene er tilgjengelige og kjent for potensielle brukere, at infrastrukturens kapasitet blir godt utnyttet, og at de driftes på en effektiv og etisk forsvarlig måte og at de prises i tråd med gjeldende økonomisk regelverk.

Infrastrukturutvalget har vært viktig for å øke det institusjonelle fokuset på forskningsinfrastruktur. Det har bidratt til en mer systematisert oversikt over etablerte infrastrukturer, og har vært et nyttig forum for kunnskapsdeling på tvers av UiBs avdelinger. UIB har flere infrastrukturer som over tid har utviklet gode praksiser og rutiner i forhold til åpenhet, tilgjengelighet, nettverksbygging, drift og service, men en helhetlig og systematisert institusjonell tenkning rundt forskningsinfrastruktur er ikke tilstrekkelig utviklet.

Strategien peker på nødvendigheten av langsiktige investeringer i infrastruktur for å kunne etablere flere ledende forskningsmiljøer. Institusjonen skal ha mål og prioriteringer som sikrer at våre forskere til enhver tid har tilgang til moderne vitenskapelig utstyr og forskningsfasiliteter. Infrastrukturutvalget vil være en viktig bidragsyter i dette arbeidet.

12.08.2016/Anne Fjellbirkeland

The Division of Research Management
has the pleasure to invite you to:

Workshop

“Writing a Strategy Paper for H2020 working
programs and the next EU framework programme”

8 – 9 September 2016

Venue: TBD

Instructor: Kristof Vlaeminck, UiB - Brussels Office

kristof.vlaeminck@uib.no

Thursday 8th September - DAY 1

09:00 - 09:15	Welcome by the rector's office (TBA)
09:15 – 09:45	Getting to Know Each Other – Introducing yourself
09:45 – 10:30	The genesis of a work programme: from idea to topic description – how does it work?
10:30 – 11:00	Coffee break
11:00 – 12:00	The genesis of a work programme (<i>continues</i>)
12:00 – 13:00	Lunch
13:00 – 14:00	How does a strategic paper look like?
14:30 – 16:00	Preparing to write your own strategic paper (part I): Discussion of the preparatory documents

Friday 9th September - DAY 2

09:00 – 12:00	Start writing your own strategic paper (part II): hands on
12:00 – 13:00	Lunch
13:00 – 14:00	Writing process continues
14:00 - 15:45	<ul style="list-style-type: none">• Group discussion about the draft papers• What's next?
15:45 - 16:00	Concluding remarks

